

343e concert
Maandag 10 oktober 2011
20.00 uur

**WIENER
MOZART
TRIO**

Irina Auner, *piano*
Daniel Auner, *viol*
Diethard Auner, *cello*

Grote Zaal
Deventer
Schouwburg

PROGRAMMA

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Trio voor piano, viool en cello
in C gr. t. KV 548 (1788)

Allegro
Andante cantabile
Allegro

Anton Stepanovich Arensky (1861-1906)

Pianotrio nr. 1 in d kl. t. op. 32 (1894)

(*ter nagedachtenis aan Karl Davidov*)

Allegro Moderato
Scherzo: Allegro molto-
Meno mosso
Elegia: Adagio- Piu mosso
Finale: Allegro non troppo-
Andante- Adagio

Pauze

Bedřich Smetana (1824-1884)

Pianotrio in g kl.t. op.15 (1855)

Moderato assai
Allegro, ma non agitato-
Andante- Maestoso
Finale: Presto-
Meno presto, tranquillo assai-
Piu mosso- Grave, quasi
marcia

Irina Auner-Belanskaja studeerde aan het Conservatorium van St. Petersburg en is thans gevestigd in Wenen. Met haar man **Diethard Auner**, die studeerde bij Boris Pergamentchikov en Heinrich Schiff, maakte zij vele concertreizen en met de violist **Leonid Sorokow**, voormalig artistiek directeur van de 'Solisten van Moskou'

met altist Yuri Bashmet, werd in 1991 het **Wiener Mozart Trio** opgericht dat in zijn twintigjarig bestaan is opgetreden in alle belangrijke Europese muziekcentra. Ook nam het deel aan vele internationale muziekfestivals en maakte het tournees door Zuid-Oost Azië en China. Op 29 maart 2000 trad het trio op in onze serie met gedenkwaardige uitvoeringen van pianotrio's van Mozart, Clara Schumann- Wieck en Schubert.

In 2008 trad Sorokov terug en nam **Daniel**, de in 1987 geboren zoon van Irina en Diethard, getalenteerd violist en winnaar van meerdere internationale concoursen, zijn plaats in. Het Wiener Mozart Trio maakte meerdere cd opnamen, o.a. van een treffende en meeslepende vertolking van het pianotrio van Smetana (Koch Disc Ver internatioal DICD 920527).

PROGRAMMATOELICHTING

Na 1750 verandert er in een tijdsbestek van zo'n veertig jaar heel veel in de uitingsvormen van de muziek: de periode die gewoonlijk wordt aangeduid met 'Barok' is definitief ten einde; concerto grosso, suite, (trio-)sonate met basso continuo behoren tot het verleden, symfonie en strijkkwartet komen tot ontwikkeling. Ook ontstaat dan het pianotrio, dat te beschouwen is als een aftakking van de klaviersonate waarbij een toegevoegde viool al snel een eigen melodische rol krijgt toebedeeld en de cello dient tot extra kleuring en versterking van de baslijnen. Joseph Haydn heeft in deze ontwikkeling een cruciale rol gespeeld: hij gaf de symfonie zijn eigen vorm en het strijkkwartet evolueerde bij hem tot een superieur genre met vier gelijkwaardige stemmen. Deze ontwikkeling ontbreekt bij Haydn's pianotrio's vrijwel volledig, vooral waar het de behandeling van de

cello betreft. Bij de pianotrio's van **Mozart** is zo'n ontwikkeling wel aanwezig en krijgt de cello vaak al een wat meer zelfstandige rol. In het tweede deel van het trio KV 548 is dit goed te horen. Het werk werd gecomponeerd in de zomer van 1788 toen de componist in grote geldnood verkeerde en aan zijn vrijmetselaarsvriend Puchberg in brieven financiële steun vroeg. Wellicht hoopte Mozart met dit toegankelijke en voor gevorderde amateurs goed speelbare werk zijn geldelijke situatie te verbeteren.

De Russische componist **Anton Arensky** groeide op in een muzikaal milieu: zijn moeder was een excellente pianiste van wie hij zijn eerste muzieklessen kreeg, zijn vader was arts maar ook een voortreffelijk amateur cellist. Op negenjarige leeftijd componeerde Anton al pianostukjes en liederen. In 1879 ging hij naar het Conservatorium in St. Petersburg waar hij compositieles kreeg van Rimski-Korsakov. Na zijn afstuderen (met gouden medaille) in 1882

werd hij direct benoemd als hoofdvakdocent harmonie en contrapunt aan het Conservatorium in Moskou. Rachmaninov, Skriabin en Glière behoorden tot zijn leerlingen. Hij had veel contact met andere componisten zoals Tsjaikovski en Tanejev en was actief als dirigent van het symfonisch repertoire en van koorwerken. In 1894 volgde hij Balakirev op als dirigent van de Hofkapel in St. Petersburg, waar hij al in 1901 met een vorstelijke uitkering met pensioen kon gaan. Helaas neigde hij tot verslaving aan drank en gokken, waardoor hij aan lager wal raakte. Hij leed bovendien aan tbc, waaraan hij in 1906 overleed. Als componist werd hij vooral beïnvloed door de grote Romantische componisten, in het bijzonder door Chopin en Tsjaikovski. Zijn eerste pianotrio, een van zijn meest bekende werken, lijkt vooral schatplichtig aan Mendelssohn, wat al direct blijkt in het eerste deel. In het Scherzo, ook bekend als de 'Wals van Arensky', is het Trio (Meno mosso) een echte wals. De elegische sfeer van het derde deel, waarin de nagedachtenis aan de beroemde in Letland gebo-

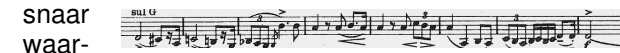
ren cellist Karl Davıdov, stichter van de Russische celloschool en gedurende 20 jaar directeur van het Conservatorium in St Petersburg, het meest tot uiting komt, noemt men karakteristiek voor Arensky's toonkunst. In de Finale, een rondoachtige vorm, is het eerste thema levendig en energiek, het tweede lieflijk; het centrale gedeelte van het derde deel (Andante) wordt herhaald waarna ook de thematiek uit het eerste deel terugkeert in een gedragen tempo. Het trio wordt in opgewekte sfeer afgesloten met het eerste energieke thema van de Finale.

Hoewel **Bedřich Smetana** geen folklorist was en vrijwel nooit putte uit de volksmuziek, groeide hij toch uit tot dé grote nationale componist van Bohemen, dat met zuidelijk Silezië en Moravië het huidige Tsjechië vormt. Door zijn grote melodische inventiviteit kon hij de karakteristieke kenmerken van de muziek van zijn land typeren. Hij werd beroemd met de opera 'De Verkochte Bruid' en de symfonische cyclus 'Mijn Vaderland' waarvan het tweede deel, 'De Moldau', het meest bekend is. Hij schreef nog acht opera's, maar helaas hebben deze alle te lijden onder zeer zwakke libretti en zijn ze daarom buiten Tsjechië nauwelijks bekend. Onder velen hadden ook Mahler en Richard Strauss grote waardering voor de muzikale kwaliteiten van deze werken. Behalve erkenning ondervond Smetana ook veel tegenwerking in een roerige tijd waarin het nationalisme nieuwe impulsen kreeg. Men verweet hem 'Wagnerisme' en 'Duitse gezindheid'. Hoewel Smetana een groot bewonderaar was van Wagner imiteerde hij hem geenszins, maar paste hij vergelijkbare compositorische ideeën op oorspronkelijke en hoogst persoonlijke wijze toe. In 1874 kreeg hij ernstige problemen met zijn gehoor en dit leidde in korte tijd tot een vrijwel totale dubbelzijdige doofheid waardoor hij de laatste tien jaar van zijn leven geheel verstoken was van enige auditieve waarneming uit zijn omgeving. Wel nam hij suizende en razende geluiden waar die in zijn eigen hoofd ontstonden. In deze martelende omstandigheden componeerde hij nog twee meesterwerken: zijn beide strijkkwartetten. Maar ook in zijn jongere jaren bleven noodlottige gebeurtenissen hem niet bespaard: drie van zijn vier dochters stierven op heel jonge leeftijd en hun moeder overleed enkele jaren nadien.

ren cellist Karl Davıdov, stichter van de Russische celloschool en gedurende 20 jaar directeur van het Conservatorium in St Petersburg, het meest tot uiting komt, noemt men karakteristiek voor Arensky's toonkunst. In de Finale, een rondoachtige vorm, is het eerste thema levendig en energiek, het tweede lieflijk; het centrale gedeelte van het derde deel (Andante) wordt herhaald waarna ook de thematiek uit het eerste deel terugkeert in een gedragen tempo. Het trio wordt in opgewekte sfeer afgesloten met het eerste energieke thema van de Finale.

Voor de dood van de oudste dochter, Bedřiška, die op vierjarige leeftijd aan roodvonk overleed, heeft Smetana zeer aangegrepen en was de aanleiding tot het componeren van zijn eerste belangrijke kamermuziekwerk, het pianotrio op. 15. Bedřiška toonde al zeer vroeg grote begaafdheid: zong reeds op haar derde liederen, foutloos, zowel wat tekst als intonatie betreft en speelde toen al heel goed piano. Het trio opent met een opstandige klacht, door de viool gespeeld op de g snaar

waar- mee de zeer expressieve toon van het gehele werk wordt gezet. In het tweede deel horen we diverse facetten van het spelende, de wereld ontdekkende kind en het geluk dat het samen met de ouders beleeft:

Na een generale pauze voelen we in het Maestoso het noodlot naderen en ook de pijn om het verlies van wat niet mocht zijn.

Het Prestissimo van het derde deel krijgt door de fortissimo triolen van de strijkers een grimmig accent; het sterk contrasterende tranquillo assai verklankt gevoelens van droevige berusting:

Dan volgt een korte marche funèbre, waarna het prestissimo terugkeert, maar nu in overtuigend G groot, waarmee dit indrukwekkende en ontroerende egodocument wordt afgesloten.

Volgende concert:
Maandag 14 november 20.00 uur
KLENKE KWARTET
HARALD SCHONEWEG, altviool
Mozart, Kwintet KV 406
Vaughan Williams, Nocturne en Scherzo
Tsjaikovski, Quartettsatz en Strijkkwartet nr.2
19 u: Inleiding Guus van Es

Programmatelichtingen en recensies vindt u op de website:
www.kamermuziek-deventer.nl